

BIBLIOGRAFIA

SALRACH, JOSEP M - DURAN, EULÀLIA: *Història dels països catalans. Dels orígens a 1714.*— Edhasa. Barcelona, 1980 i 1981. 2 vols. de 1262 pp.

Història de Catalunya. Salvat editores. Barcelona, 1978 i 1979. Vols. 2 i 3 de 300 i 300 pp., amb il·lustracions.

BONNASSIE, PIERRE: *Catalunya mil anys enrera (segles X-XI). I. Economia i societat pre-feudal. II. Economia i societat feudal.* Edicions 62. Barcelona, 1979 i 1981. 2 vols. 454 i 457 pp., amb il·lustracions i mapes.

Aquestes tres obres, de característiques molt diferents, són d'un interès extraordinari per a tots els estudiosos i interessats en el coneixement de la història de la Catalunya medieval.

La primera és un llibre pensat pels autors com un text a nivell d'informació universitària, fet que no vol pas dir que no tingui també una eventual finalitat de divulgació. Aquest manual, per primera vegada, és una història de totes les terres de parla catalana i no coincideix amb històries, clàssiques, de Catalunya publicades fins a l'actualitat. J.M. Salrach, redactor dels capítols d'història medieval, no intenta pas de superar altres autors i altres llibres, sinó que el seu afany és aportar una més àmplia participació a la història feta pels nostres homes i l'ocasió d'oferir als lectors les darreres novetats historiogràfiques.

La segona, redactada per un nombrós grup de professionals de la història catalana, pot patir, com acostuma a passar en aquest tipus d'obres, de petites omissions, contradiccions o llacunes entre els diferents temes o autors, però les novetats de plantejament i l'acurada il·lustració, moltes vegades nova i inèdita, escollida en funció del tema tractat, el converteix en un llibre d'interessant lectura i obligada consulta.

La tercera és un estudi monogràfic del triomf de la feudalització a la nostra terra, d'aquesta nova societat que va fer possible la naixença i el posterior desenvolupament de l'art romànic. Pensem que tota persona interessada per aquest tema, ha de llegir el llibre de P. Bonnassie, el qual, ara com ara, és la millor síntesi d'investigació feta del pas de la Catalunya Vella a la Nova, i la possibilitat d'assolir un mil·lenari d'història del nostre país.

Aquests tres llibres, dintre de la seva diferència, els hem de considerar una fita en la investigació i la recerca que l'escola històrica catalana ha portat a terme al llarg d'un segle.

J.-F.C.F.

PAGÈS, MONTSERRAT: *La problemàtica d'identificació de les esglésies del castell de Cervelló.* "Studia Monastica" (Montserrat), XXIII, núm. 1 (1981), 59-69.

BOLÓS, JORDI-PADILLA, IÑAKI-PAGÈS, MONTSERRAT: *La necròpolis de tombes antropomorfes de Santa Maria de Cervelló.* "Quaderns d'estudis medievals" (Barcelona), I, núm. 2 (1980), 67-80, amb il·lustracions i plànols.

VIVES I BALMAÑA, ELISENDA: *Les restes humanes de Santa Maria de Cervelló (Baix Llobregat).* "Quaderns d'estudis medievals" (Barcelona), I, núm. 2 (1980), 80-82, i *Santa Maria de Cervelló: estudi antropològic del crani de la tomba 1.* "Quaderns d'estudis medievals" (Barcelona), I, núm. 4 (1981), 234-236, amb il·lustracions.

Aquests quatre treballs han intentat d'assolir l'estudi global de la problemàtica plantejada per les esglésies construïdes dintre del terme del castell de Cervelló, vinculat, els segles X i XI,

a la defensa del territori i de la ciutat de Barcelona. Montserrat Pagès va encetar la recerca, i va unir a aquesta tasca un grup de joves arqueòlegs i investigadors, els quals han aconseguit una anàlisi, molt encertada, des de diferents aspectes historiogràfics, i han fet un acurat i modèlic estudi amb la lloable col·laboració, poc freqüent a la nostra terra, de diferents especialistes, que l'han convertit en una aportació amb possibilitats d'estudi, per tenir una millor comprensió del segle X, cabdal a la història de Catalunya, moment essencial a la tasca de conquerir i repoblar les terres de la Marca.

El treball, origen de tota aquesta recerca, fou la investigació de com es relacionava i vinculava la funcionalitat polític-militar i polític-eclesiàstica de castell i parròquia. La recerca dels orígens de l'església parroquial del castell de Cervelló es va completar amb l'estudi de la necròpolis del segle X, relacionada amb un edifici desaparegut, el qual fou substituït per l'església romànica conservada i fins fa pocs anys, encara, emprada com a parròquia. L'estudi d'aquesta necròpolis ha estat difícil, fou profanada i en part destruïda en data indeterminada; amb tot, pensem que és un fonament per a una millor comprensió de la significació que té el segle desè en el procés de la formació territorial i històrica de la nostra terra.

Ens felicitem d'aquesta recerca i els encoratgem a continuar la tasca d'investigació arqueològica, en el més ampli sentit de la paraula, i a unir, una altra vegada, la contribució de més d'una activitat científica, a fi d'aconseguir resultats valuosos per al coneixement del desenvolupament del nostre poble.

J.-F. CABESTANY

JORDI AMBRÓS i MONSONÍS: *El monestir de Sant Cugat del Vallès*. Barcelona, abril 1981. 24X16 cm. 332 pp., amb fotografies, plànols i croquis. Edició de l'autor amb el patrocini d'alguns membres del Patronat del Monestir.

Cal assenyalar, d'entrada, que l'autor és l'arquitecte que ha dirigit les obres de restauració efectuades al monestir els darrers deu anys. Aquest caràcter del seu autor marca molt fortament tota l'obra, que constitueix un exhaustiu estudi analític de la realitat actual del monestir, del procés de la seva construcció, plantejat a tall d'hipòtesi, de la història de la seva degradació i finalment del procés de la seva recuperació i de la seva consolidació fins avui.

El text és plantejat amb una metodologia, totalment dominada per l'esperit arquitectònic, combinant les anàlisis morfològiques, amb les gramaticals i estructurals en una síntesi brillant, que peca, però, d'una greu manca de suport gràfic, tant fotogràfic, com dibuixat, amb un desproporcionat interès, en alguns capítols, per determinats detalls, potser secundaris.

En un primer capítol es planteja la història constructiva del monestir, amb algunes aportacions notables, sobretot en aspectes gràfics de disseny dels diferents processos pels quals ha passat el monestir, i en la història de les restauracions fetes fins al 1971.

En un segon capítol es realitza una anàlisi minuciosa de l'estat actual del monestir, que pateix del defecte abans esmentat de manca d'il·lustració (reduïda a uns quants, però impecables, plànols de José Sandoval) gràfica, i d'una marcada desproporció en l'interès per alguns detalls de l'edifici. Tanmateix el tema dels claustres és tractat d'una manera molt esquemàtica i massa sintètica, sense aprofundir en la seva realitat espacial, i referint-se fonamentalment als capitells del porxo.

Finalment, en el capítol més interessant del treball, es fa una descripció exhaustiva dels diferents processos restaurats, i dels criteris amb què s'han plantejat. Constiteix, en conjunt, una important aportació, no solament a la bibliografia del monestir, sinó a la bibliografia de les intervencions en el patrimoni arquitectònic català.

JOAN ALBERT ADELL

Imprimeix: Copisteria Puelles
Edita: Amics de l'Art Romànic
Dipòsit Legal: B 7687/1980